Elämälle tilaa, palvelut lähelle

Uusi huominen

Millaisen maailman haluamme jättää lapsillemme ja lastenlapsillemme? Minulle vastaus alkaa siitä, että ihmisellä on mahdollisuus hyvään elämään ja luonnolla tilaa elää omaa elämäänsä. Nämä kuuluvat yhteen.

Edellisessä luvussa pohdimme hajauttamista. Tässä luvussa haluan viedä ajatuksen keskelle tavallista arkea. Kuinka kauas lapsi joutuu lähtemään kouluun? Pääseekö ikääntynyt ihminen tutun hoitajan luo? Onko kodin lähellä puita, lintuja ja paikka, jossa voi pysähtyä? Jokaisella tulee olla kohtuullinen matka välttämättömiin palveluihin riippumatta siitä, missä hän asuu.

Kehittämisen lähtökohdaksi otan kolme erilaista ympäristöä: keskustan, reuna- ja esikaupunkialueet sekä haja-asutusalueet. Jokaisella on omat tarpeensa ja oma luonteensa. Niitä ei pidä puristaa samaan malliin. Yhteinen periaate on silti selvä: asuminen, palvelut, työ ja tuotanto tulee järjestää niin, että ne kunnioittavat luontoa ja turvaavat elämän edellytykset myös tuleville sukupolville.

Hajauttaminen on myös tilan antamista

Kaiken kasvattaminen ja keskittäminen ei voi olla kehityksen ainoa suunta. Keskusta voi vahvistua, kun osa kuormittavista toiminnoista sijoitetaan muualle. Esikaupunki voi saada oman elävän palveluverkostonsa. Maaseudulla voidaan tukea asumista, työtä ja yhteisöjä niin, ettei kotiseudulta tarvitse lähteä vain siksi, että tavallinen arki on tehty mahdottomaksi.

Tämä edellyttää myös talouden tarkoituksen uudelleen ajattelemista. Toiminnan onnistumiseen tulee kuulua oikeudenmukainen palkkaus, mahdollisuus kehittää toimintaa sekä vastuu ihmisistä ja luonnosta. Yhteistä huomista rakennetaan yhdessä, kunnioittavan dialogin avulla.

> Keskustan, asuinalueen ja kylän tulee hengittää. Meidän on jätettävä tilaa elämälle.

1 / Keskustan kehittäminen

Keskusta, joka hengittää

Keskustan tulee olla paikka, jossa on hyvä asua, asioida ja kohdata muita. Sen arvoa ei ratkaise rakennusten korkeus, toimintojen määrä tai liikenteen vilkkaus. Pieni ja omaleimainen voi olla paljon tavoiteltavampaa kuin suuri ja mahtava. Jokaisen keskustan kehittämisessä tulee tunnistaa sen historia, mittakaava ja oma luonne.

Luonto kuuluu keskustan elämään

Puita ja puistoja tulee säilyttää, hoitaa ja kehittää. Niille on varattava todellista tilaa. Puisto on samalla monien muiden eliöiden koti: hyönteisille ja linnuille on turvattava ravintoa, suojaa ja mahdollisuus lisääntyä. Istutusten rinnalle tarvitaan monipuolista kasvillisuutta ja toisiinsa liittyviä viheralueita. Luonnon läsnäolon tulee näkyä siinäkin, miten ympäristöä hoidetaan.

Hyönteishotelleja tulee rakentaa ja ylläpitää lajien tarpeet huomioiden. Niiden rinnalla on säilytettävä luontaisia elinpaikkoja. Linnuille tulee tarjota pesäpaikkoja ja pesimärauhaa. Kerrostalojen kattoja ja seiniä voidaan hyödyntää sopivilla viherkatoilla, kasvillisuudella ja rakennuksiin suunnitelluilla pesäratkaisuilla.

Tervapääskyille on kehitetty seinärakenteeseen liitettäviä pesätiiliä, joita edistetään esimerkiksi Britanniassa. [1] Tällaisia ratkaisuja haluan osaksi myös meidän rakentamistamme ja korjaamistamme. Toteutus on suunniteltava sekä linnuille sopivaksi että rakennuksen kannalta turvalliseksi. Vastuun hoidosta tulee jatkua rakentamisen jälkeenkin.

Palvelut keskustan kestokyvyn mukaan

Palvelujen määrä ja koko tulee suhteuttaa keskustan suuruuteen ja kestokykyyn. Arjen kaupat, kulttuuri, kohtaamispaikat ja lähipalvelut tekevät keskustasta elävän. Runsaasti autoja, raskaita kuljetuksia ja logistiikkaa synnyttäviä toimintoja tulisi sijoittaa keskustan reuna-alueille sopivien yhteyksien varteen. Samalla on huolehdittava siitä, että niihin pääsee myös ilman omaa autoa.

> Keskustaa kehitettäessä tulee uskaltaa kysyä: mitä tänne tarvitaan, ja minkä hajauttaminen antaisi keskustalle tilaa hengittää?

2 / Reuna- ja esikaupunkialueiden kehittäminen

Tilaa asua ja kasvaa

Reuna- ja esikaupunkialueita tulee kehittää omista lähtökohdistaan. Niiden ei pidä jäädä pelkiksi nukkumapaikoiksi, joista kaikki palvelut ja toiminta haetaan muualta. Kaupan, päiväkodin, koulun, peruspalvelujen ja yhteisten tilojen tulee kuulua alueen suunnitteluun jo ennen ensimmäisten asukkaiden muuttoa.

Väljyys kuuluu hyvään asumiseen

Uusille kerrostaloalueille on taattava riittävä väljyys. Talojen väliin tarvitaan puita, kasvillisuutta, avoimia kenttiä sekä tilaa leikille, liikkumiselle ja rauhalliselle oleskelulle. Avaruuden tunne on arjen laatua. Kaikkea vapaata maata ei tule nähdä seuraavana rakennuspaikkana.

Asuntojenkin tulee olla riittävän väljiä elämiseen. Kodissa täytyy mahtua lepäämään, olemaan yhdessä ja vetäytymään omaan rauhaan. Erilaiset perheet, yksin asuvat ja apua tarvitsevat ihmiset tarvitsevat erilaisia koteja. Kohtuuhintaisuus, esteettömyys ja asumisen laatu on ajateltava yhdessä.

Rakentamisen vastuu jatkuu luovutuksen jälkeen

Rakennukset tulee toteuttaa turvallisesti, terveellisesti, kestävästi ja mahdollisimman ekologisesti. Materiaalien, energiankäytön, korjattavuuden ja rakennuksen koko elinkaaren on vaikutettava valintoihin. Jo olemassa olevan rakennuksen korjaaminen ja käyttäminen uudella tavalla tulee tutkia ennen purkamista ja uuden rakentamista.

En hyväksy lähtökohdaksi sitä, että rakennuttaja tavoittelee mahdollisimman suurta voittoa mahdollisimman pienillä panostuksilla ja jättää seuraukset asukkaille. Laatuun, turvallisuuteen tai luonnon tilaan kohdistuva heikennys kuuluu rakentamisen todelliseen hintaan. Rakentajan onnistumista tulee arvioida myös sen perusteella, millaisen kodin ja ympäristön hän jättää jälkeensä.

Toimivan joukkoliikenteen tulee yhdistää alue keskustaan, työpaikkoihin ja naapurialueisiin. Kävely- ja pyöräreittien pitää olla turvallisia. Väljyyttä tulee toteuttaa säilyttämällä yhtenäisiä luontoalueita ja kokoamalla arjen palvelut saavutettavasti. Luonnon yhteyksiä ei saa katkaista kortteli kerrallaan.

> Hyvä asuinalue antaa tilaa sekä ihmisen arjelle että muiden eliöiden elämälle.

3 / Haja-asutusalueiden kehittäminen

Kotiseudulla on tulevaisuus

Haja-asutusalueiden asuttamista, palveluverkon rakentamista ja sen ylläpitämistä tulee tukea määrätietoisesti. Maaseudulla asuminen on voitava valita ilman, että jokainen tavallinen asia vaatii kohtuuttoman matkan. Kehittämisen tulee lähteä olemassa olevista kylistä, kodeista, yhteisöistä ja luonnon edellytyksistä.

Palveluverkko kylien ja taajamien yhteistyönä

Jokaiseen kylään ei tarvitse rakentaa kaikkea erikseen. Lähitaajama voi koota palveluja, joita kylät käyttävät yhdessä. Saman katon alla voisivat toimia kirjasto, neuvolan vastaanotto, etätyötila ja yhdistysten kokoontumispaikka. Liikkuvat palvelut ja sovitut vastaanottopäivät voivat täydentää pysyviä palveluja. Olennaista on, että palveluun todella pääsee silloin, kun sitä tarvitsee.

Kyläkoulut, lähikaupat ja yhteiset tilat kuuluvat elävän maaseudun perustaan. Niiden merkitystä on arvioitava koko yhteisön kannalta. Kun koulu tai kauppa suljetaan, seuraukset ulottuvat myös perheiden arkeen, työn mahdollisuuksiin ja paikkakunnan tulevaisuuteen. Säästöä ei pidä laskea vain yhden toimijan menoista.

Yhteydet mahdollistavat asumisen ja työn

Liikenneyhteydet ja julkinen liikenne on turvattava. Asiointivuoron tulee antaa aikaa käydä vastaanotolla, apteekissa ja kaupassa sekä palata kotiin. Kutsuliikenne voi täydentää reittiliikennettä. Kyydin tilaamisen tulee onnistua myös puhelimella. Toimivat tietoliikenneyhteydet tukevat työtä, opiskelua ja asiointia, mutta kasvokkaista palvelua on oltava saatavilla.

Paikallista ja kotimaista tuotantoa tulee vahvistaa: ruoantuotantoa ja jalostusta, korjaamista, hoivapalveluja, käsityötä ja muuta alueelle sopivaa yrittämistä. Viljelijän toimeentulosta, maan kasvukunnosta, vesistöistä ja eliöiden elinympäristöistä tulee huolehtia yhdessä. Monipuolinen elinkeinorakenne vähentää riippuvuutta yhdestä työnantajasta.

Uutta asumista tulee ohjata niin, että olemassa olevia rakennuksia ja yhteyksiä hyödynnetään ja luonto säilyy yhtenäisenä. Palveluille tarvitaan myös tekijät: kohtuuhintainen koti, työyhteisö ja mahdollisuus kehittää osaamista auttavat rakentamaan elämää paikkakunnalle.

Kasvatus, lähiympäristö ja ammattiin kasvaminen

Lapsen kokoinen koulu

Keskustojen ja esikaupunkien koulujen tulee olla suhteellisen pieniä. Sama ajatus kuuluu kyläkoulujen kehittämiseen. Suurten koulukeskusten sijaan voidaan rakentaa pienten koulujen verkostoja: koulut tekevät yhteistyötä, jakavat osaamista ja tarvittaessa hallintoa, mutta lapsen päivittäinen ympäristö säilyy läheisenä ja hahmotettavana.

Olen itse opettanut kyläkoulussa. Siksi koulun sijainti, ryhmän koko ja mahdollisuus kohdata oppilas ovat minulle konkreettisia asioita. Haluan koulun, jossa lapsi tunnetaan ja jossa myös hiljaisen tai apua tarvitsevan oppilaan tilanne huomataan. Rakenteiden tulee antaa opettajille aikaa tähän työhön.

Luonto on osa oppimisympäristöä

Koulujen, päiväkotien ja esikoulujen ympärillä tulee olla riittävästi luontoa, viheralueita ja kenttiä. Niitä tulee voida käyttää päivittäin leikkiin, liikkumiseen ja opetukseen. Lähimetsään pääseminen ei saa aina edellyttää erikseen järjestettyä kuljetusta.

Samalle polulle voidaan palata eri vuodenaikoina. Lapset voivat seurata puiden muutoksia, kuunnella lintuja ja tutkia hyönteisten elämää. Näin suhde luontoon kasvaa omista havainnoista ja kohtaamisista. Samalla opitaan kunnioittamaan pesimärauhaa ja sitä, ettei kaikkeen elävään tarvitse puuttua. Koulun tilat voivat palvella lähiyhteisöä myös iltaisin, esimerkiksi musiikin, yhdistystoiminnan ja yhteisten tapaamisten paikkana.

Ammatillinen koulutus lähelle käytännön työtä

Ammattikoulut tulee liittää mahdollisimman hyvin koulutusalaa vastaavan teollisuuden, palvelujen ja muun toiminnan yhteyteen. Tämä voi tarkoittaa lähekkäisiä tiloja, yhteisiä oppimisympäristöjä ja pitkäjänteistä yhteistyötä. Koulutuksen tulee samalla antaa laaja ammattitaito, joka kantaa myös yhden yrityksen tarpeiden ulkopuolelle.

Työharjoittelupaikkoja on rakennettava yhteistyössä niin, etteivät nuoren mahdollisuudet riipu vain hänen perheensä yhteyksistä. Jokaiselle tarvitaan mielekäs tehtävä ja ohjaaja, jolla on aikaa opettaa. Harjoittelun tulee olla oppimista, eikä sillä saa korvata palkallista työtä.

> Kasvatuksen tulee vahvistaa kokemusta siitä, että minä kuulun tähän maailmaan ja voin toimia siinä yhdessä muiden kanssa.

Yhteiset periaatteet kaikilla kolmella alueella

Palvelut ja työ lähelle ihmistä

Hoitoa ja huolenpitoa kotiseudulla

Perusterveydenhuollon, neuvolan ja tavallisten sosiaalipalvelujen tulee olla kohtuullisesti saavutettavissa. Matka on arvioitava palvelua tarvitsevan ihmisen näkökulmasta. Lapsiperheen, rollaattorilla liikkuvan ikäihmisen ja autottoman asukkaan arki on otettava suunnittelun lähtökohdaksi. Kartalle piirretty etäisyys ei yksin kerro, pääseekö ihminen perille.

Vaativaa erikoissairaanhoitoa ja kirurgiaa voidaan keskittää sairaaloihin. Silloin hoitoon pääsy ja tarvittava sairaankuljetus on turvattava asuinpaikasta riippumatta. Seurantaa ja kuntoutusta tulee mahdollisuuksien mukaan järjestää lähellä kotia. Etäpalvelu voi täydentää kohtaamista silloin, kun se sopii ihmiselle ja hänen asialleen.

Kotiin saatavan avun, päivätoiminnan ja hoivan tulee tukea mahdollisuutta elää omalla kotiseudulla. Tuttujen ihmisten ja paikkojen merkitys ei vähene silloin, kun avun tarve kasvaa. Palvelua suunniteltaessa on kuultava myös niitä, joilta käynti jäi nykyjärjestelyissä kokonaan tekemättä.

Jokaisella tulee olla mahdollisuus osallistua

Työllä on merkitystä toimeentulolle, itsetunnolle ja kokemukselle siitä, että kuuluu yhteisöön. Tarvitsemme enemmän mielekästä palkallista työtä myös ihmisille, joilla ei ole mahdollisuutta kilpailla tavanomaisista työpaikoista. Tehtäviä, työaikaa ja tukea tulee voida sovittaa ihmisen mahdollisuuksiin.

Muutaman tunnin työpäivä voi olla yhdelle sopiva tapa osallistua. Toinen tarvitsee rauhallista ohjausta tai tutun työparin. Työyhteisön tehtävänä on tunnistaa, mitä ihminen osaa ja missä hän voi kehittyä. Ihmisarvo kuuluu yhtä lailla ihmiselle, joka ei pysty tekemään työtä.

Kuntien, oppilaitosten, yritysten ja yhteisöjen yhteistyöllä voidaan avata näitä mahdollisuuksia. Palveluja hankittaessa tulee hinnan lisäksi arvioida laatua, työehtoja, saavutettavuutta ja ekologista vastuuta. Hyvinvointia tuottavan työn edellytyksistä on huolehdittava myös silloin, kun sen arvo ei näy nopeasti taloudellisena tuottona.

Kestävä ekologinen vastuu ja kokonaiskannattavuus

Mitä voitto todella tarkoittaa?

Haluan, että yrittäminen, palvelut ja koko talous kantavat kestävää ekologista vastuuta. Onnistumisen mittaa on laajennettava koskemaan kaikkea sitä elämää, johon toiminta vaikuttaa.

Voiton lähtökohtana on, että toiminta on taloudellisesti kannattavaa ja pystyy jatkumaan. Sen sisällä palkat jaetaan oikeudenmukaisesti. Tämän jälkeen tulee jäädä mahdollisuuksia kehittämiseen ja investointeihin sekä ympäristön ja toiminnan vaikutuspiirissä olevien hyvinvoinnista huolehtimiseen. Kaikki tämä on sitä voittoa, jota haluan tavoitella.

Palkkareformi kuuluu uudistukseen

Palkkauksen oikeudenmukaisuutta tulee uudistaa määrätietoisesti. Johdon ja käytännön työn palkkaerojen perusteet on avattava tarkasteluun, ja työn eri vaiheiden arvo on tunnistettava. Yksikään yritys tai palvelu ei synny yhden ihmisen työstä. Vastuu, osaaminen ja erilaiset tehtävät voidaan tunnistaa samalla, kun työn tulokset jaetaan reilusti.

Yritykselle on jäätävä kyky uudistua, kouluttaa työntekijöitä ja investoida tulevaan. Samaan vastuuseen kuuluvat työhyvinvointi, lähiyhteisö sekä luonnon elinvoima. Niitä varten tarvitaan todellisia päätöksiä ja voimavaroja. Vastuu ulottuu myös hankintaketjuihin ja niihin seurauksiin, jotka ilmenevät vasta myöhemmin.

Myös tappio on nähtävä kokonaisena

Tappiota ovat tämän kokonaisuuden kielteiset seuraukset: epäoikeudenmukainen palkkaus, ihmisten uupuminen, kehittämisen laiminlyönti, turvaton rakentaminen ja luonnon köyhtyminen. Jos rahallinen tulos syntyy siirtämällä haitat työntekijöille, asukkaille, luonnolle tai tuleville sukupolville, emme voi pitää toimintaa kokonaisuutena onnistuneena.

Tämä on ehdotukseni toiminnan arvioinnin periaatteeksi. Taloudellinen tulos on pidettävä näkyvissä, ja sen rinnalla on arvioitava ihmisille, yhteiskunnalle ja luonnolle syntyvät vaikutukset. Sama koskee julkisia säästöjä: yhden budjetin pienentyminen voi aiheuttaa muualla suuremman menetyksen. Kaikkia arvoja ei myöskään voi korvata rahalla.

Kestävä kokonaiskannattavuus tarkoittaa tässä sitä, että toiminnan jatkuvuus, oikeudenmukaisuus ja elämän edellytykset turvataan yhdessä.

Yhteinen vauraus ja tulevien sukupolvien elämä

Mitä vauraus on?

Kun puhumme vaurastumisesta, mitä oikeastaan tavoittelemme? Vauraus ei voi tarkoittaa vain rahan määrän kasvua hinnalla millä hyvänsä. Haluan, että tarkastelemme vaurautta sen kautta, millaiset mahdollisuudet meillä ja meidän jälkeemme elävillä on hyvään elämään.

Hyvän elämän edellytykset ovat vaurautta

Riittävä toimeentulo on tärkeää. Se antaa turvaa ja mahdollisuuden huolehtia itsestään ja läheisistään. Vauraus on myös terve ja hyvinvoiva luonto, puhdas vesi ja ilma sekä elinympäristö, jossa monenlaisella elämällä on tilaa. Nämä eivät ole rahallisen vaurauden ulkopuolisia sivuasioita. Ne ovat elämämme perusta.

Vauraus on lähellä olevia palveluja, mahdollisuus saada hoitoa ja käydä koulua ilman kohtuutonta matkaa. Se on turvallinen koti, mielekäs tekeminen, aikaa läheisille ja kokemus siitä, että kuuluu yhteisöön. Yhteistä vaurautta on myös luottamus siihen, että apua saa silloin, kun sitä tarvitsee.

Voimme samalla rikastua ja menettää

Jos rahallinen tuotto kasvaa mutta vesistö pilaantuu, lähimetsä häviää tai palvelut siirtyvät ihmisten ulottumattomiin, meidän tulee kysyä, olemmeko kokonaisuutena vaurastuneet vai köyhtyneet. Yhden toimijan voitto voi merkitä toisille menetyksiä. Kaikkea menetettyä ei voi ostaa takaisin.

Siksi kestävä kokonaiskannattavuus edellyttää laajaa käsitystä vauraudesta. Talouden ja poliittisten päätösten tulee turvata hyvän elämän edellytyksiä ja jakaa niitä oikeudenmukaisesti. Ihmisten toimeentulo ja luonnon elinvoima on otettava huomioon samassa päätöksessä.

Minkälaisen planeetan jätämme jälkeemme?

Ajattelen lapsiamme ja lastenlapsiamme. Heille jättämämme perintö on paljon muutakin kuin rahaa ja rakennuksia. Siihen kuuluvat maaperä, vedet, metsät, muut eliöt ja mahdollisuus elää turvallisesti. Luonnolla on myös oma arvonsa ja muilla eliöillä oma elämänsä, jota meidän tulee kunnioittaa.

> Vauraus on myös sitä, että meidän jälkeemme tulevilla on mahdollisuus hyvään elämään elinkelpoisella planeetalla.

Kunnioittavan dialogin periaate

Kuuleminen velvoittaa

Kunnioittavassa dialogissa todella kuunnellaan toista. Kun yksi antaa tilaa toisen ajatuksille, hänellä on oikeus odottaa samaa myös toiselta. Kuuntelemisen tulee olla vastavuoroista. Jokaisen on voitava kertoa kokemuksensa ja perustella näkemyksensä ilman vähättelyä tai nöyryyttämistä.

Toisen historiaa voi ymmärtää myös eri mieltä ollessa

Ihmiset tulevat keskusteluun erilaisista oloista. Kokemukset, pettymykset, tieto ja elämäntilanne vaikuttavat siihen, miltä maailma näyttää. Kunnioittaminen merkitsee halua ymmärtää tätä taustaa. Se ei edellytä kaikkien näkemysten tai tekojen hyväksymistä, mutta se edellyttää toisen ihmisarvon tunnustamista.

Kuuntelemme ymmärtääksemme, mitä toinen yrittää sanoa ja mikä hänelle on tärkeää. Kysymme, jos emme ymmärrä. Kerromme myös omien ehdotustemme perusteet ja myönnämme sen, mitä emme tiedä. Jokaisen tulee olla valmis tarkistamaan omaa näkemystään, jos keskustelu tuo esiin sellaista, mitä hän ei ole huomannut.

Yhteistä ratkaisua etsitään tosissaan

Tavoitteena on sovittaa näkemyksiä yhteen ja etsiä lopputulosta, joka vastaa mahdollisimman hyvin osapuolten perusteltuihin tarpeisiin. Kaikesta ei aina saavuteta yksimielisyyttä. Silloinkin on voitava osoittaa, mitä keskustelussa opittiin, miten kuultu vaikutti ratkaisuun ja miksi johonkin vaihtoehtoon päädyttiin.

Pelkkä kuulemistilaisuus ei riitä, jos ratkaisu on käytännössä jo lukittu. Osallistumisen pitää tapahtua silloin, kun vaihtoehtoihin voi vielä vaikuttaa. Myös hiljaisten, apua tarvitsevien ja päätöksen seurauksia kantavien ihmisten kokemuksille on annettava tilaa.

Luonto ja tulevat sukupolvet mukaan harkintaan

Kahden osapuolen sopimus voi silti olla muille haitallinen. Siksi ratkaisussa tulee huomioida myös ympäristö, muut eliöt, alueella asuvat ihmiset ja tulevat sukupolvet. Luonnon tarpeita tuodaan keskusteluun tutkimustiedon, paikallistuntemuksen ja huolellisten havaintojen avulla. Elämän edellytykset asettavat rajat sille, mistä voimme sopia.

> Kunnioittava dialogi näkyy siinä, miten kohtelemme toisiamme ja miten kuunteleminen muuttaa päätöksiämme.

Poliittinen päätöksenteko ja esimerkin vastuu

Päättäjien tulee näyttää tietä

Poliittisten päätöksentekijöiden tulisi olla myönteisiä esimerkkejä siitä, miten ihmisiä kohdataan ja yhteisiä ratkaisuja rakennetaan. Heidän tehtävänään on kantaa vastuuta myös niistä, jotka eivät ole heitä äänestäneet. Mitä enemmän ihmisellä on valtaa, sitä suurempi vastuu hänellä on siitä, miten hän sitä käyttää.

Minkälaisen esimerkin annamme nuorille?

Kasvattajana pidän ristiriitaisena sitä, jos päättäjä vaatii nuorilta hyvää käytöstä, yhteistyötä ja toisten kunnioittamista mutta itse vähättelee vastapuolta tai kieltäytyy kuuntelemasta. Nuoret näkevät myös teot. Aikuisten ja vallankäyttäjien toiminta opettaa, miten yhteiskunnassa käsitellään erimielisyyksiä.

Samat kuuntelemisen ja kunnioittamisen periaatteet tulee ulottaa kaikkeen poliittiseen toimintaan. Eri mieltä saa olla voimakkaastikin. Kritiikin tulee kohdistua ratkaisuihin ja niiden perusteisiin, ja päättäjän tulee pystyä tunnustamaan myös toisen esittämä perusteltu huomio.

Oman voiton tavoittelusta yhteiseen vastuuseen

Minusta poliittinen keskustelu näyttää liian usein oman aseman, puolueen tai kannattajakunnan edun puolustamiselta. Siinä on sama vaara kuin taloudessa, jossa onnistuminen kavennetaan rahallisen voiton maksimoinniksi. Molemmissa yhteiset ja pitkäaikaiset seuraukset voivat jäädä oman voiton varjoon.

Kaikkien päättäjien motiivit eivät ole samanlaisia. Toimintaa tulee arvioida sen perusteella, miten avoimesti vaihtoehdot käsitellään, ketä kuullaan ja kenelle päätösten hyödyt ja haitat lopulta kohdistuvat. Virheen tunnustaminen ja ratkaisun korjaaminen kuuluvat vastuulliseen vallankäyttöön.

Mielenosoitukset haastavat kuuntelemaan

Ranskassa marraskuun 2026 mielenosoituksissa on vaadittu parempia palkkoja ja julkisten palvelujen turvaamista. [2] Tämä nostaa esiin kysymyksen siitä, miten toimeentuloa, palveluja ja yhteistä vaurautta koskevat kokemukset pääsevät vaikuttamaan päätöksentekoon. Rauhanomainen mielenosoittaminen on yksi demokraattisen osallistumisen tapa.

Euroopan ja muun maailman ristiriidoilla on erilaiset taustat. Niiden äärellä haluan silti kysyä: mitä muuttuisi, jos oman lyhytaikaisen voiton rinnalle nostaisimme yhteisen vastuun planeetasta, jonka jätämme jälkeläisillemme? Kunnioittavan dialogin tulee ulottua myös kansojen välisiin suhteisiin.

Yhteinen vastuu taloudessa ja yhteiskunnassa

Me rakennamme. Me luomme.

Yrityksissä, palveluissa ja asuinalueilla tulee vahvistaa me-henkeä. Me rakennamme, me luomme, me kannamme vastuuta. Työntekijöiden, yrittäjien, asukkaiden ja palvelujen käyttäjien tulee voida kokea, että heidän tietonsa ja panoksensa vaikuttavat yhteiseen suuntaan.

Yhteisöllisyys tarvitsee myös päättäjien tekoja

Me-henki ei synny pelkästään paikallisin keinoin tai kehottamalla ihmisiä osallistumaan. Sen rakentamiseen tarvitaan päättäjien mukanaoloa, kunnioittavaa dialogia ja päätöksiä, jotka antavat yhteistyölle todelliset mahdollisuudet. Palvelut, toimeentulo, aika ja vaikutusmahdollisuudet luovat pohjaa osallistumiselle.

Yhteisöön tulee voida kuulua myös silloin, kun on eri mieltä. Luottamus vahvistuu, kun päätösten perusteet ovat avoimia ja ihmiset näkevät, miten heidän kokemuksensa on huomioitu. Me-henki tarvitsee oikeudenmukaisuutta: yhteisen työn tulosten ja vastuiden tulee jakautua reilusti.

Dialogin kautta palkkareformiin ja talouden uudistamiseen

Palkkareformiin ja talouden uudistamiseen tulee edetä kunnioittavan dialogin kautta. Työntekijöiden, johdon, yrittäjien ja päättäjien on tarkasteltava yhdessä työn arvoa, palkkaerojen perusteita, riittävää toimeentuloa ja toiminnan jatkuvuutta. Jokaisen työn panos on tunnistettava. Neuvotteluun tarvitaan tietoa ja todelliset mahdollisuudet vaikuttaa myös niille, joilla on vähemmän valtaa.

Uudistumiseen ja investointeihin tarvitaan voimavaroja. Samalla tulee huolehtia työhyvinvoinnista, lähiyhteisöistä ja luonnon elinvoimasta. Näin laaja käsitys vauraudesta, kestävä kokonaiskannattavuus ja kunnioittava dialogi liittyvät toisiinsa. Yhteinen vastuu tulee näkyväksi siinä, mitä päätämme ja miten toimimme.

Ajattelen lasta, joka pääsee koulustaan lähimetsään ja voi aikuisena tuoda sinne oman lapsensa kuuntelemaan lintuja. Tällaisen huomisen puolesta haluan toimia. Kun kylät, kaupunginosat, koulut, palvelut ja yritykset löytävät toisensa, rakentuu hajautetun yhteiskunnan verkosto.

> Meidän vaurautemme on myös sitä, että annamme elämälle mahdollisuuden jatkua.

Taustalähteet: [1] RSPB: Priority Species Spotlight: Swift (pesätiilet, s. 2). Lue lähde. [2] Le Monde, 5.11.2026: French students, unions and Yellow Vest protestors bet on common front in new strike. Lue lähde. Luvun yhteiskunnalliset linjaukset ovat Kainmaailman ehdotuksia.